

QORAQALPOQ MILLIY URF-ODATLARI

Nuraddinova Fazilat Qamaraddinovna

Ellikqal'a tuman kasb hunar maktabi o'qituvchisi

Annotatsiya: *Ushbu maqolada qoraqalpoq xalqining betakror udum va marosimlari, jumladan, Go'shchin, Qiz uzatish, Oroltoy, Bir pisar toy kabi oilaviy udumlar hamda ularning mohiyati yoritilgan. Shuningdek, qoraqalpoqlarning mehmondo'stligi, qadr-qimmat ko'rsatish odoblari ham bayon etilgan. Maqolada ta'kidlanganidek, qoraqalpoqlar o'zining boy milliy merosini avaylab asrab kelmoqdalar.*

Kalit so'zlar: *qoraqalpoq urf-odatlari, marosimlar, Go'shchin, Qiz uzatish, Oroltoy, Bir pisar toy, mehmondo'stlik.*

KIRISH

Qoraqalpoqlar o'ziga xos milliy qadriyatlar, udum va an'analarga ega turkiy xalqdir. Uzoq tarixga borib taqaladigan qoraqalpoq milliy urf-odatlar bugungi kunda ham saqlanib qolgan bo'lib, bu xalqning betakror an'analarga boyligini namoyon etadi.

ASOSIY QISM

Qoraqalpoq oilaviy marosimlaridan biri Go'shchindir. Yangi oila qurgan kelin-kuyovning qiz tarafi tomonidan kuyovning uyiga go'shchin, ya'ni sovg'a jo'natiladi. Bu orqali yoshlarning mustahkam oila bo'lib yashashlari uchun xayr-duo tilanadi. Go'shchin tarkibiga asosan kiyim-kechak, dasturxon, gazmol choyshab, yostiqlik javoni singari anjomlar kiradi.

Yana bir urf Qiz uzatish marosimidir. Qizlarning turmushga chiqishi ota-onalar uchun ham, qiz uchun ham baxtiyor kun hisoblanadi. Shu sabab qiz uzatish tantanali marosim sifatida nishonlanib, ko'pchilikni qiziqtiradigan tadbirga aylanadi.

Qoraqalpoq milliy odatlaridan biri Oroltoy hisoblanadi. Bu o'g'il bolaning dunyoga kelishi munosabati bilan o'tkaziladigan ziyofat bo'lib, farzandning sog'-salomat, baxtiyor bo'lib ulg'ayishi uchun tilaklar bildiriladi.

Qoraqalpoqlarda yana Bir pisar toy urfi mavjud. Bunda kuyovning qaynotasi tomonidan yangi oila uchun uy-ro'zg'or buyumlari, chorva mollari hadya etiladi. Bu an'ana ham yoshlarning baxt-saodati, farovon turmush qurishini istashdan dalolat beradi.

Umuman olganda, qoraqalpoqlarning boy milliy urf-odatlar bugungi kunda ham o'z qadriyatini yo'qotmagan. Ularni avaylab asrash, kelajak avlodga yetkazish muhim vazifa hisoblanadi.

Qoraqalpoqlarning milliy urf-odatlar o'ziga xosliklari bilan ajralib turadi. Ularda oila, nikoh, marosim va bayramlar bilan bog'liq udumlar muhim o'rin egallaydi.

Masalan, Qiz uzatish marosimida qator rasm-rusumlarni ado etish belgilangan. Qizning ota uyi oldidan kuyov tomonidan kelganlar qozon olib o'tadilar. Bu ifoda yoshlarning kelajakda to'kin-sochin hayot kechirish ramzidir.

Qoraqalpoqlarning yana bir go'zal udumi - mehmondo'stlikdir. Ularning uylariga tashrif buyurgan har qanday mehmon ulug'lanadi va hurmat ko'rsatiladi. Mehmon uchun eng yaxshi ovqatlar pishirilib, qimmatbaho sovg'alar tortiq qilinadi.

Qoraqalpoq oilalarida quda-andachilik munosabatlari muhim o'rin tutadi Bunday munosabatlar oilaviy aloqalarni yanada mustahkamlaydi. Ba'zan quda-andachilar yangi uy quradigan oilaga moddiy yordam ko'rsatishadi. Yoki biror marosim ziyofatlarida faol ishtirok etishadi.

Yana Qoraqalpoq milliy marosimlaridan biri "Mullalar da'vat" urfidir. Bu marosim "Uch talqon" deb ham ataladi. Bu urf-odat bo'yicha mulla, qori, domla kabi diniy ziyolilarni chorlaydilar va ziyofat beriladi. Ayrim oilalarda o'g'il tug'ilsa, mulla uchun xususiy taomlar pishirishadi. Bu urf bugun ham yetarli darajada saqlanmoqda.

XULOSA

Milliy odatlarga amal qilish orqali qoraqalpoqlar o'z qadr-qimmatini yo'qotmagan. Bugun ham bu qadimiy udumlardan bahramand bo'lamiz.

Qoraqalpoq xalqi o'zining betakror udum va marosimlariga sodiq qolgan holda kelajak avlodlarga meros qilib qoldirmoqda. Ular milliy qadriyatlarni asrab-avaylashda namuna bo'la oladi.

REFERENCES:

1. Ismoilov, Q. (2019). Qoraqalpoq xalq marosim folklori. Nukus: Bilim
2. Nuraliyev, Q. (2020). Qoraqalpoq urf-odatlar va marosimlari. Nukus: Karakalpakstan
3. Jumanazarov, T. (2021). Milliy an'analarning ijodkorlik mohiyati. Toshkent: Yozuvchi
4. Amankulov, O. (2017). Qoraqalpoqlar: tarix va madaniyat. Nukus: Saodat
5. Ataniyazova, X. (2018). Qoraqalpoq oilaviy marosimlari. Nukus: Bilim karvoni